

Kmetijstvo

Kataloški zapisi spremljanja izvajanja ukrepov

Ime instrumenta	Strateške podlage	Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila	
SPODBUJANJE ZMANJŠANJA EMISIJ TGP V IPCC SEKTORJU KMETIJSTVO NA SPLOŠNO					
Javna svetovalna služba	NEPN	✓	izobraževanje/ usposabljanje	MKGP/KGZS	da
Programi usposabljanja, svetovanja in demonstracijski projekti	NEPN	✓	izobraževanje/ usposabljanje	MKGP	/
	PRP	✓			
Raziskave in inovacije v kmetijstvu	NEPN	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MKGP	/
	PRP	✓			
Lokalne akcijske skupine	NEPN	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MKGP	/
	PRP	✓			
Nadgradnja kmetijske politike – integracija podnebne politike in prilagajanja podnebnim spremembam	NEPN	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MKGP	/
	ReNPURSK	✓			
POVEČANJE UČINKOVITOSTI REJE DOMAČIH ŽIVALI, POVEČANJE DELEŽA PAŠNE REJE IN SPODBUJANJE UČINKOVITEJŠEGA KROŽENJA DUŠIKA V KMETIJSTVU					
Spodbude za naložbe v osnovna sredstva, ki izboljšajo splošno učinkovitost kmetijskega gospodarstva in za infrastrukturo, povezano z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva	NEPN	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MKGP	da
	PRP	✓			
Spodbude za izvajanje nadstandardnih načinov kmetovanja, ki prispevajo k zmanjšanju emisij didušikovega oksida	NEPN	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MKGP	da
	PRP	✓			
Spodbude za izvajanje nadstandardnih načinov kmetovanja, ki prispevajo k zmanjšanju emisij metana	NEPN	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MKGP	da
	PRP	✓			
Izvajanje Skupnega temeljnega rejskega programa za pasme goved in drobnice	NEPN	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MKGP	/

V letih 2021 in 2022 se nadaljuje izvajanje obstoječih ukrepov, kot jih opredelujeta Program razvoja podeželja RS za obdobje 2014–2020 in NEPN. Skladno s časovnico Evropske komisije, se bo izvajanje novih ukrepov začelo v letu 2023. Določal jih bo Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027, ki je v postopku javne razprave in ga mora po uskladitvi potrditi Evropska komisija. Iz osnutka je razvidno, da bodo ukrepi za blaženje podnebnih sprememb programirani posebej. Namenjen jim bo specifični cilj 4 (Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostnim virom energije).

SPODBUJANJE ZMANJŠANJA EMISIJ TGP V IPCC SEKTORJU KMETIJSTVO NA SPLOŠNO

JAVNA SVETOVALNA SLUŽBA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razogljčenje / 3.1.1 Emisije in odvzemi TGP / Kmetijstvo / Preglednica 17	
UČINEK V SEKTORJU	kmetijstvo	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	didušikov oksid (N ₂ O), metan (CH ₄), ogljikov dioksid (CO ₂) – ponor, ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	izobraževanje/usposabljanje	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MKGP/KGZS	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	MKGP financira program dela Javne službe kmetijskega svetovanja, ki vključuje tudi tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov. Z vidika emisij toplogrednih plinov so zlasti pomembna področja pridelave krme, prehrane živali, ureditve hlevov in reje živali, pašništva in gnojenja kmetijskih rastlin. Gre za nadaljevanje ukrepa iz Operativnega programa ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP).	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZP VHVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21 in 44/22) Zakon o Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (Uradni list RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 26/08 in 7/09 – odl. US)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	Za leto 2021 podatki o aktivnostih Javne službe kmetijskega svetovanja še niso dostopni. V letu 2020 je bilo tehnološkemu, gospodarskemu in okoljevarstvenemu svetovanju namenjenih 124.180 svetovalnih ur. Od tega je bilo 2.755 ur namenjenih izdelavi krmnih obrokov. Gre za aktivnost, ki prispeva k zmanjšanju emisij metana iz prebavil rejnih živali, ki so v letu 2020 prispevale 54,6 % vseh emisij TGP v kmetijstvu.
-----------------	--

DOSEŽENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE Za obdobje 2022–2023 je predvideno izvajanje javne službe v podobnem obsegu kot doslej.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Smiselno bi bilo okrepiti aktivnosti javne svetovalne službe na področjih, ki so pomembna za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov. Več pozornosti bi bilo treba nameniti predvsem področju prehrane rejnih živali (izračuni krmnih obrokov in svetovanje), pa tudi nadgradnji sistema pospeševanja/svetovanja za ekološko kmetijstvo, ki sodi med glavne strateške cilje Akcijskega načrta za razvoj ekološkega kmetijstva do leta 2027. K zmanjšanju emisij toplogrednih plinov bi lahko veliko prispevalo predvsem svetovanje na področju ekološke živinoreje.

VIRI PODATKOV

- KGZS (poročano v Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva 2020, KIS, 2021)

DATUM PRIPRAVE

28. april 2022

PROGRAMI USPOSABLJANJA, SVETOVANJA IN DEMONSTRACIJSKI PROJEKTI

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razogljčenje / 3.1.1 Emisije in odvzemi TGP / Kmetijstvo / Preglednica 17 PRP: M01.1, M01.2, M02.1	
UČINEK V SEKTORJU	kmetijstvo	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	didušikov oksid (N ₂ O), metan (CH ₄), ogljikov dioksid (CO ₂) – ponor, ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	izobraževanje/usposabljanje	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MKGP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☐ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Gre za ukrep Prenos znanja in dejavnosti informiranja (M01) s podukrepoma Podpora za dejavnosti poklicnega usposabljanja in pridobivanja spretnosti (M01.1) in Podpora za demonstracijske aktivnosti in ukrepe informiranja (M01.2) ter za podukrep Podpora za pomoč pri uporabi storitev svetovanja (M02.1) v sklopu ukrepa Službe za svetovanje, službe za pomoč pri upravljanju kmetij in službe za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah (M02) iz Programa razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020), katerega izvajanje je bilo podaljšano v leti 2021 in 2022. Namen aktivnosti je povečati raven usposobljenosti ciljnih skupin preko različnih oblik prenosa znanja. Med izpostavljenimi vsebinami so tudi kmetijsko-okoljsko-podnebne vsebine. Gre za ukrep, ki ga je predvidel že Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP), nadaljevanje pa je predvideno tudi v NEPN.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	UREDBA (EU) št. 1305/2013 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Uredba o ukrepih prenosa znanja in svetovanja iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. 9/15, 68/16, 59/18, 11/19, 67/19 in 164/20)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN) Program razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	V okviru podukrepa M01.1 so se v letu 2021 nadaljevala usposabljanja na področjih ekološkega kmetovanja, dobrobiti živali in kmetijsko-okoljsko-
-----------------	--

podnebnih plačil. Poročilo o izvajanju podukrepa v letu 2021 še ni izšlo, od začetka izvajanja PRP 2014–2020 pa se je do konca leta 2020 usposabljanj na področju kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil udeležilo 40.578 udeležencev, usposabljanj na področju ekološkega kmetovanja 20.302 udeležencev in usposabljanj za dobrobit živali 30.864 udeležencev. Potekale so tudi priprave programov za dobrobit živali, izdelave načrtov za preusmeritve v ekološko kmetovanje in izdelave programov aktivnosti za kmetije v ukrepih ekološko kmetovanje in kmetijsko-okoljsko podnebna plačila.

DOSEŽENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE V okviru podukrepa M01 se v letu 2022 še naprej izvajajo javna naročila za usposabljanja. Uredba o ukrepih prenosa znanja in svetovanja iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. 9/15, 68/16, 59/18, 11/19, 67/19 in 164/20) predvideva tudi usposabljanja s področja podnebnih sprememb. V okviru ukrepa M02.1 Pomoč pri uporabi storitev svetovanja se bodo še naprej izvajala javna naročila vezana na druge ukrepe PRP 2014–2020 (Kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila, Ekološko kmetovanje, Dobrobit živali). Programe usposabljanja, svetovanja in izvajanje demonstracijskih projektov v letu 2023 bo podrobneje določal Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo, ki je še v fazi priprave.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Ni posebnih priporočil.

VIRI PODATKOV

- Letno poročilo o izvajanju. Program razvoja podeželja RS za obdobje 2014–2020, MKGP, 2021

DATUM PRIPRAVE

26. april 2022

RAZISKAVE IN INOVACIJE V KMETIJSTVU

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razogljičenje / 3.1.1 Emisije in odvzemi TGP / Kmetijstvo / Preglednica 17 PRP: M16	
UČINEK V SEKTORJU	kmetijstvo	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	didušikov oksid (N ₂ O), metan (CH ₄), ogljikov dioksid (CO ₂) – ponor, ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MKGP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☐ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Gre za ukrep Sodelovanje (M16) iz Programa razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020). Ukrep podpira raznovrstne oblike sodelovanja, s katerimi bo akterjem na podeželskih območjih omogočeno lažje premagovanje ekonomskih, okoljskih in drugih omejitev, s katerimi se ti soočajo zaradi razdrobljenosti in nepovezanosti. Med vsebinskimi sklopi ukrepa (M16) je tudi sklop M16.5 Podpora za skupno ukrepanje za blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter za skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam. Gre za ukrep, ki ga je predvidel že Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP), nadaljevanje pa je predvideno tudi v NEPN.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	UREDBA (EU) št. 1305/2013 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Uredba o izvajanju ukrepa Sodelovanje iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. 68/17, 71/18, 36/19, 108/20 in 163/21)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN) Program razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	V letu 2021 je bil za podukrep M16.5 Podpora za skupno ukrepanje za blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter za skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam objavljen en razpis. Nadaljevalo se je financiranje projektov, ki so bili izbrani na razpisih v preteklih letih. V sklopu podukrepa M16.5 je bilo odobrenih 16 pilotnih projektov in 23 projektov
-----------------	--

Evropskega inovativnega partnerstva v skupni vrednosti 6.307.410 €. K blaženju podnebnih sprememb prispevajo tudi nekateri projekti za podukrep 16.2 Razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij. Ocenjujemo, da je med izbranimi dvajset projektov, ki bodo znatneje prispevali k zmanjševanju emisij toplogrednih plinov na področju kmetijstva. Gre za projekte s področij učinkovitejšega kroženja hranil v kmetijstvu in oskrbe kmetijskih rastlin s hranili, pridelovanja zrnatih stročnic in travno-deteljnih mešanic, učinkovite prireje govejega in prašičjega mesa, rejskih programov, selekcije in načinov reje živali, izboljšanja izkoriščanja živinskih gnojil, izkoriščanja koruznih oklaskov kot obnovljivega vira energije in sodobnih sistemov svetovanja na kmetijah. K zmanjšanju emisij toplogrednih plinov prispevajo tudi projekti podukrepa M16.4 Vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov.

DOSEŽENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE V obdobju 2022–2023 se bo nadaljevalo izvajanje projektov, ki so se začeli financirati v preteklih letih.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Ni posebnih priporočil.

VIRI PODATKOV

- MKGP, razpisna dokumentacija in rezultati razpisov

DATUM PRIPRAVE

25. april 2022

LOKALNE AKCIJSKE SKUPINE

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razogljichenje / 3.1.1 Emisije in odvzemi TGP / Kmetijstvo / Preglednica 17 PRP: M19	
UČINEK V SEKTORJU	kmetijstvo	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	didušikov oksid (N ₂ O), metan (CH ₄), ogljikov dioksid (CO ₂) – ponor, ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MKGP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Lokalne akcijske skupine delujejo v okviru ukrepa Podpora za lokalni razvoj v okviru pobude LEADER (M19) Programa razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020). Eno izmed tematskih področij ukrepanja, ki je bilo prepoznano kot ključno pri zasledovanju ciljev EU in reševanju lokalnih razvojnih potreb, je tudi »varstvo okolja in ohranjanje narave«. V okviru tega tematskega področja se lahko podpirajo tudi operacije, ki bodo pripomogle k zmanjševanju emisij TGP. Gre za ukrep, ki ga je predvidel že Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP), nadaljevanje pa je predvideno tudi v NEPN.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	UREDBA (EU) št. 1305/2013 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Uredba o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014–2020 (Uradni list RS, št. 42/15, 28/16, 73/16, 72/17, 23/18, 68/18, 68/19, 157/20, 163/21 in 181/21)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN) Program razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	Podatki o izvajanju ukrepa v 2021 še niso objavljeni. Do konca leta 2020 je bilo v okviru podukrepa M19.2 – Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost odobrenih 525 vlog v vrednosti 24.104.309 €. Vsebinska analiza projektov, ki so bili potrjeni do konca leta 2019, je pokazala, da je bilo s področja varovanja okolja 7 % projektov.
-----------------	---

Aktivnosti, ki bi pomembneje prispevale k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov iz kmetijstva, nismo zaznali.

DOSEŽENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE Predlogi operacij prihajajo »od spodaj navzgor«, zato je težko predvideti v kakšnem obsegu se bodo operacije nanašale na blaženje podnebnih sprememb.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Ni posebnih priporočil.

VIRI PODATKOV

- Letno poročilo o izvajanju. Program razvoja podeželja RS za obdobje 2014–2020, MKGP, 2021
- MKGP, Raznolikost LEADER projektov in njihova dodana vrednost na podeželju, Sporočilo za javnost, 24. 3. 2020, <https://www.gov.si/novice/2020-04-23-raznolikost-leader-projektov-in-njihova-dodana-vrednost-na-podezelju/>
- Spletne strani LAS

DATUM PRIPRAVE

28. april 2022

NADGRADNJA KMETIJSKE POLITIKE – INTEGRACIJA PODNEBNE POLITIKE IN PRILAGAJANJA PODNEBNIM SPREMEBAM

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA	NEPN: 3.1 Razogljichenje / 3.1.1 Emisije in odvzemi TGP / Kmetijstvo / Preglednica 18	
UČINEK V SEKTORJU	kmetijstvo	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	didušikov oksid (N ₂ O), metan (CH ₄), ogljikov dioksid (CO ₂) – ponor, ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MKGP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒
	zmanjšanje emisij TGP	☒
	povečanje rabe OVE	☒
	drugo: _____	☐
KRATEK OPIS	Z instrumentom je načrtovana nadgradnja kmetijske politike in ukrepov za dolgoročno zniževanje emisij TGP, zlasti za večjo učinkovitost v živinoreji in njeno prestrukturiranje. Predvideni so: zmanjšanje obsega intenzivne živinoreje in zamenjava pridelovalnih vrst z namenom uporabe v človeški prehrani in ne krmi, okrepitev sodelovanja med ekološkimi pridelovalci, spodbujanje lokalne pridelave in predelave hrane, uvajanje naprednih metod in nove (zelene) kmetijske tehnologije, uvajanje tehnologij preciznega kmetovanja, vključno s pospešenim vlaganje v IKT infrastrukturo in digitalizacijo kmetijstva, ter zagotovitev spodbud za zbiranje kmetijske biomase na lokacijah večjih bioplinskih naprav. Načrtovano je tudi oblikovanje politike in ukrepov za uspešno prilagajanje kmetijstva podnebnim spremembam ter politike za spodbujanje trajnostnega ekološkega kmetijstva in zagotavljanje manjše obremenjenosti okolja in porabe naravnih virov.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Evropski zeleni dogovor, Sporočilo komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, 11. 12. 2019, COM(2019) 640 final
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN) Resolucija o nacionalnem programu o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021« (ReNPURSK)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je v letu 2021 pripravilo osnutek Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027 za Slovenijo. Po javni razpravi o analizi stanja, analizi SWOT in potrebah Strateškega načrta, ki je bila izvedena v letu 2020, sta v letu 2021 sledili javna razprava na predlog posameznih vsebin Strateškega načrta SKP 2023–2027, ki je vseboval analizo stanja, opredeljene potrebe, intervencije, finančni razrez, zneske na enoto ter kazalnike učinka (2. 7. 2021 do 15. 8. 2021) in javna razprava o celovitem predlogu strateškega načrta skupne kmetijske politike (4. 11. 2021 do 25. 11. 2021). Dokumenti strateškega načrta skupne kmetijske politike so bili 23. 12. 2021 potrjeni na Vladi Republike Slovenije in uradno posredovani v presojo Evropski komisiji. Ukrepi za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje na podnebne spremembe so prvič v zgodovini izvajanja skupne kmetijske politike načrtovani posebej, v sklopu Specifičnega cilja 4: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji. Prvič je posebej naslovljen tudi kmetijski sistem znanja in inovacij, ki je prav tako ključen za uspešno ukrepanje na področju emisij TGP v kmetijstvu (Specifični cilj 10: AKIS).
DOSEŽENI UČINKI	Nadgradnja kmetijske politike je v teku in še nima učinkov. Celovito spremljanje vseh posrednih učinkov kmetijske politike na emisije TGP tudi ni predvideno, saj tehnično ni izvedljivo. Učinki posameznih ukrepov (intervencij), ki bodo namenjeni zmanjšanju emisij TGP, bodo prikazani posebej.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE	Za leto 2022 je predvideno nadaljnje usklajevanje Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo z Evropsko komisijo in njegovo sprejetje. Za leto 2023 je predviden začetek njegovega izvajanja.
PREDVIDENI UČINKI	Celovito spremljanje vseh posrednih učinkov kmetijske politike na emisije TGP ni predvideno. Učinki posameznih ukrepov (intervencij), ki bodo namenjeni zmanjšanju emisij TGP, bodo prikazani posebej. Začetek spremljanja je predviden za leto 2024.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

NEPN v sklopu instrumenta “Nadgradnja kmetijske politike – integracija podnebne politike in prilagajanja podnebnim spremembam” med drugim predvideva prestrukturiranje živinoreje in usmeritev v pridelovanje poljščin, ki so namenjene človeški prehrani. V zvezi s tem bi bilo treba več pozornosti nameniti krepitvi verig preskrbe z lokalno hrano rastlinskega izvora, ki bodo na območjih z ugodnimi razmerami za kmetovanje omogočile postopno preusmeritev govedoreje v rastlinsko pridelavo z visoko dodano vrednostjo (kot je zapisano v Dolgoročni podnebni strategiji). V osnutku Strateškega načrta Skupne kmetijske politike 2023–2027 je to predvideno. Intervencije, kot so Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo, bi bilo treba ohraniti tudi v nadaljnjem procesu dopolnjevanja in sprejemanja Strateškega načrta.

VIRI PODATKOV

- MKGP, Skupna kmetijska politika 2023-2027, <https://skp.si/skupna-kmetijska-politika-2023-2027>

DATUM PRIPRAVE

5. maj 2022

POVEČANJE UČINKOVITOSTI REJE DOMAČIH ŽIVALI, POVEČANJE DELEŽA PAŠNE REJE IN SPODBUJANJE UČINKOVITEJŠEGA KROŽENJA DUŠIKA V KMETIJSTVU

SPODBUDE ZA NALOŽBE V OSNOVNA SREDSTVA, KI IZBOLJŠAJO SPLOŠNO UČINKOVITOST KMETIJSKEGA GOSPODARSTVA IN ZA INFRASTRUKTURO, POVEZANO Z RAZVOJEM IN PRILAGODITVIJO KMETIJSTVA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razogljčenje / 3.1.1 Emisije in odvzemi TGP / Kmetijstvo / Preglednica 17 PRP: M04.1, M04.3	
UČINEK V SEKTORJU	kmetijstvo	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA UKREP	didušikov oksid (N ₂ O)	
VRSTA UKREPA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MKGP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Gre za ukrep Naložbe v fizična sredstva (M04) s podukrepoma Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva (M04.1) in Podpora za naložbe v infrastrukturo povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijskega gospodarstva (M04.3) iz Programa razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020). Instrument med drugim vključuje naložbe v izboljšanje učinkovitosti rabe živinskih gnojil in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in amonijaka (npr. posodobitve hlevov, gradnja objektov za skladiščenje živinskih gnojil, gradnja objektov za proizvodnjo bioplina, nakup specialne opreme za učinkovitejšo rabo dušika, stroški postavitve pašnikov). Gre tudi za izgradnjo in posodobitev namakalnih sistemov, ki prispevajo k učinkovitejšemu kroženju dušika in s tem k zmanjšanju emisij didušikovega oksida. Gre za ukrep, ki ga je predvidel že Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP), nadaljevanje pa je predvideno tudi v NEPN.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	UREDBA (EU) št. 1305/2013 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Uredba o izvajanju ukrepa naložbe v osnovna sredstva in podukrepa podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–

NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	2020 (Uradni list RS, št. 104/15, 32/16, 66/16, 14/17, 38/17, 40/17 – popr., 19/18, 82/18, 89/20, 152/20, 121/21 in 11/22) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN) Program razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020)
------------------------------	--

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA V letu 2021 je bilo v sklopu podukrepa M04.1 objavljenih 6 razpisov za naložbe v kmetijska gospodarstva v skupni vrednosti 73.334.910 €. Od tega je bil en razpis v vrednosti 27.424.000 € ciljno usmerjen v naložbe v zmanjšanje emisij toplogrednih plinov iz kmetijstva. Predmet podpore so bile individualne naložbe kmetijskih gospodarstev v a) izboljšanje učinkovitosti rabe živinskih gnojil ter zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in amonijaka in b) ureditev hlevov oziroma nakup pripadajoče opreme, če z isto vlogo kmetijska gospodarstva uveljavljajo podporo za naložbo v povečanje kapacitet za skladiščenje živinskih gnojil, ki presegajo minimalne zahteve oziroma povečanje obnovljivih virov energije oziroma učinkovite rabe energije. Za podukrep M04.3 (naložbe v infrastrukturo) je bilo letu 2021 objavljenih 5 razpisov v vrednosti 12.700.000 €. Nekateri razpisi so še odprti, podatkov za podrobno vsebinsko analizo odobrenih naložb v letu 2021 še ni. Analiza za obdobje od leta 2015 do 31. 12. 2020 pa kaže, da je bilo za naložbe, ki so neposredno povezane z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov (nakup in postavitve mobilnih objektov za skladiščenje živinskih gnojil in nakup pripadajoče opreme, nakup mehanizacije in opreme namenjene gnojenju, nakup opreme za skladiščenje in transport živinskih izločkov, tehnološke posodobitve hlevov, ki zmanjšujejo stres živali in povečujejo zračenje ter osvetlitev, ureditev objektov za skladiščenje živinskih gnojil) namenjenih 43.608.995 € (sredstva za 415 odobrenih vlog), ki so predstavljala 45 % vseh naložb v sklopu podukrepa M04.1.

DOSEŽENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE Tudi v naslednjem obdobju bodo kmetijskim gospodarstvom na voljo razpisi za podpore naložbam kmetijskih gospodarstev v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva. V letu 2022 sta že bila objavljena dva razpisa za podukrep M04.1 in en razpis za podukrep M04.3.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

V naslednjem programskem obdobju, ki ga bo urejal Strateški načrt Skupne kmetijske politike 2023–2027, bi bilo smiselno spodbujati naložbe v gradnjo majhnih bioplinskih naprav za proizvodnjo bioplina iz živinskih gnojil. Osnutek Strateškega načrta to predvideva.

VIRI PODATKOV

- MKGP, Analiza podatkov o izvajanju Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 do 31. 12. 2021 (Vida Hočevar)
- Letno poročilo o izvajanju. Program razvoja podeželja RS za obdobje 2014–2020, MKGP, 2021
- MKGP, Razpisna dokumentacija (<https://skp.si/prp-2014-2020-2022/javni-razpisi>)

DATUM PRIPRAVE

25. april 2022

SPODBUDE ZA IZVAJANJE NADSTANDARDNIH NAČINOV KMETOVANJA, KI PRISPEVAJO K ZMANJŠANJU EMISIJ DIDUŠIKOVEGA OKSIDA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razogljičenje / 3.1.1 Emisije in odvzemi TGP / Kmetijstvo / Preglednica 17 PRP: M10, M11	
UČINEK V SEKTORJU	kmetijstvo	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	didušikov oksid (N ₂ O), ogljikov dioksid (CO ₂)-ponor	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MKGP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Gre za ukrepa M10 (Kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila, KOPOP) in M11 (Ekološko kmetovanje, EK) iz PRP 2014–2020. Ukrepa M10 podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjen spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks. Med horizontalnimi cilji ukrepa je tudi izvajanje nadstandardnih tehnologij pridelave, ki zmanjšujejo emisije didušikovega oksida. Ukrepa se izvaja v okviru 19 operacij, ki vključujejo obvezne in neobvezne zahteve. Zahteve, ki prispevajo k zmanjšanju emisij didušikovega oksida so bile določene v OP TGP. Gre za naslednje: <ul style="list-style-type: none"> • Petletni kolobar (POZ_KOL) • Nmin analiza (POZ_NMIN, HML_NMIN) • Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI, HML_NIZI, TRZ_I_NIZI, TRZ_II_NIZI) • Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD, VOD_POD) • Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL, VOD_ZEL) • Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP, VOD_NEP) • Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT) • Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ) • Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (SAD_EKGN, VIN_EKGN) • Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (SAD_POKT) • Pokritost tal v vinogradih z negovano ledino (VIN_POKT) • Pokritost tal preko zime v vinogradih, kjer medvrstni prostor ni pokrit z negovano ledino (VIN_MEDV) Nekatero zahtevo ukrepa M10 prispevajo tudi k povečanju zaloga ogljika v tleh (predvsem ozelenitve in setev rastlin za podor). V manjšem obsegu prispeva ukrepa tudi k zmanjšanju rabe energije, predvsem zahteva POZ_KONZ.	

	Namen ukrepa M11 je spodbuditi kmetijska gospodarstva za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja, ki vključuje tudi sklenjeno kroženje hranil na kmetijskem gospodarstvu. V primeru dušika pomeni to tudi manjše emisije didušikovega oksida. Gre za ukrep, ki ga je predvidel že Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP), nadaljevanje pa je predvideno tudi v NEPN.
PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE	
EU ZAKONODAJA	UREDBA (EU) št. 1305/2013 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Uredba o ukrepih kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, ekološko kmetovanje in plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. 16/16, 51/16, 84/16, 15/17, 63/17, 68/17, 5/18, 65/18, 81/18, 10/19, 76/19, 7/20, 61/20, 78/20, 26/21, 197/21 in 20/22)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN) Program razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	<p>V letu 2021 se je ukrep M10 izvajal na 359.271 ha (bruto¹), M11 pa na 49.448 ha (podatki o vloženi zahtevkih). Največje učinke pričakujemo zaradi izvajanja operacije Poljedelstvo in zelenjadarstvo, pri kateri je obvezen petleten kolobar in izvajanje gnojenja na podlagi meritev mineralnega dušika v tleh. Operacija se je v letu 2021 izvajala na 63.656 ha (podatki o vloženi zahtevkih), kar predstavlja 35,6 % vseh njiv v Sloveniji. Med izbirnimi zahtevami operacije Poljedelstvo in zelenjadarstvo je tudi zahteva Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak, za katero so bili vloženi zahtevki za 20.342 ha (11,4 % vseh njiv). Za operacijo Hmeljarstvo, pri kateri so za izvajanje gnojenja prav tako obvezne določitve mineralnega dušika v tleh, so bili zahtevki vloženi za 544 ha. Tudi v okviru te operacije se lahko kmetje odločijo za izbirno zahtevo Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (zahtevki so bili vloženi za 268 ha). Na trajnem travinju prispeva k manjšim emisijam didušikovega oksida operacija Posebni traviščni habitati, ki dovoljuje le gnojenje z organskimi gnojili v omejeni količini (mineralna gnojila niso dovoljena). Za to operacijo je bilo v letu 2021 za 5.921 ha vloženi zahtevkov. Zahteva Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak se na trajnem travinju (operaciji Trajno travinje I in Trajno travinje II) izvaja v zelo omejenem obsegu. Zahtevki so bili vloženi le za 307 ha (0,09 % od skupne površine trajnega travinja). Za različne ozelenitve njiv (POZ_POD, VOD_POD, VOD_ZEL, POZ_ZEL, POZ_NEP, VOD_NEP) so bili vloženi zahtevki za 60.013 ha (33,6 % vseh njiv). Ozelenitve prispevajo k zadržanju dušika, ki bi se sicer v zimskem obdobju izpral v podzemne ali površinske vode, in s tem prek manjše porabe mineralnih gnojil prispevajo k zmanjšanju emisij didušikovega oksida.</p> <p>K zmanjšanju emisij didušikovega oksida prispeva tudi ukrep Ekološko kmetovanje, ki omejuje uporabo lahko topnih mineralnih gnojil (zahtevki so bili vloženi za 49.448 ha). Ob tem je treba upoštevati, da je prek 80 % vseh</p>
-----------------	--

1 Bruto površina pomeni, da če se na istem zemljišču izvaja več zahtev, površina šteje večkrat.

vključenih zemljišč v ukrep Ekološko kmetovanje trajno travinje, kjer je pričakovan učinek manjši kot na njivah.

Obseg večine operacij, ki prispevajo k zmanjšanju emisij didušikovega oksida, se je v letu 2021, v primerjavi z letom 2020, nekoliko zmanjšal. Nekoliko so se povečali le deleži namensko ozelenjenih njiv, travnikov v ukrepu Posebni traviščni habitati in ekološkega kmetovanja. Zmanjšala se je površina njiv, na katerih se izvaja gnojenje na podlagi meritev mineralnega dušika v tleh, pa tudi že sicer majhna površina travnikov, na katerih se izvaja gnojenje z majhnimi emisijami amonijaka v zrak.

DOSEŽENI UČINKI

Učinke smo ovrednotili za gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak na njivah in travinju (POZ_NIZI, TRZ_I_NIZI, TRZ_II_NIZI) in za ozelenitve njiv (POZ_POD, VOD_POD, VOD_ZEL, POZ_ZEL, POZ_NEP, VOD_NEP). Gre za pomembnejša sklopa zahtev, ocene pa veljajo za leto 2020, za katero že razpolagamo s površinami zemljišč, na katerih so se zahteve dejansko izvajale. Ocenjujemo, da je prvi sklop zahtev zmanjšal emisije didušikovega oksida za 4,89, drugi pa za 1,00 kt CO₂ ekv. Skupaj gre za 0,34 % od skupnih emisij TGP iz kmetijstva.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE

Izvajanje ukrepov Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP, M10) in Ekološko kmetovanje (M11) se bo v letu 2022 nadaljevalo v podobnem obsegu kot leta 2021. Nadaljevanje pričakujemo tudi v letu 2023, s tem, da se bodo z uveljavitvijo Strateškega načrta Skupne kmetijske politike 2023–2027 operacije nekoliko spremenile.

PREDVIDENI UČINKI

Pričakujemo podobne učinke kot do sedaj.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Ocenjujemo, da ukrepa M10 in M11 prispevata k zmanjšanju emisij didušikovega oksida prek učinkovitejšega kroženja N in s tem manjše porabe dušika iz mineralnih gnojil. Zahteve so v večini primerov ustrezne. Šibka točka ukrepa M10 je premajhen obseg izvajanja zahteve Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak na trajnem travinju. Kmetije, ki gospodarijo na trajnem travinju, razpolagajo z velikimi količinami živinskih gnojil, izbirno zahtevo Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak pa lahko izberejo le na travnikih, na katerih se odločijo za puščanje nepokošenega pasu (5–10 % površine) ali pa če se odločijo na kmetiji opustiti siliranje krme. Menimo, da se zaradi pogojevanja kmetije za izvajanje te zahteve ne odločajo. Ugotavljamo, da je v osnutku Strateškega načrta Skupne kmetijske politike 2023–2027 to pogojevanje odpravljen. Predlagamo, da se pri tem vztraja tudi v nadaljnjih postopkih dopolnjevanja in sprejemanja Strateškega načrta.

VIRI PODATKOV

- MKGP, Analiza podatkov o izvajanju Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 do 31. 12. 2021 (Vida Hočevar)
- Emisijske evidence, KIS, 2022

DATUM PRIPRAVE

21. april 2022

SPODBUDE ZA IZVAJANJE NADSTANDARDNIH NAČINOV KMETOVANJA, KI PRISPEVAJO K ZMANJŠANJU EMISIJ METANA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razogljičenje / 3.1.1 Emisije in odvzemi TGP / Kmetijstvo / Preglednica 17 PRP: M10, M11, M14	
UČINEK V SEKTORJU	kmetijstvo	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	metan (CH ₄)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MKGP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	<p>Gre za ukrepe M10 (Kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila, KOPOP), M11(Ekološko kmetovanje, EK) in M14 (Dobrobit živali, DŽ) iz PRP 2014–2020.</p> <p>Ukrep M10 podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjen spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks. Med horizontalnimi cilji ukrepa je tudi izvajanje nadstandardnih tehnologij pridelave, ki zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov. Ukrep se izvaja v okviru 19 operacij, ki vključujejo obvezne in neobvezne zahteve. Med njimi je le nekaj zahtev, ki prek spodbujanja (ali omogočanja) paše prispevajo k zmanjšanju emisij metana. Opredeljene so bile tudi v OP TGP. Gre za naslednje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Varovanje črede z visokimi premičnimi varovalnimi elektroograjami in elektromrežami (KRA_OGRM) • Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA) • Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP) • Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED) • Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST) <p>Namen ukrepa Ekološko kmetovanje (M11) je spodbuditi kmetijska gospodarstva za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja, ki med drugim vključuje tudi pašno rejo živali in s tem zmanjšanje emisij metana iz jam za gnojevko in gnojišč.</p> <p>Namen ukrepa Dobrobit živali (M14) je spodbujanje rejcev k zagotavljanju dobrega počutja rejnih živali. Izvaja se na področju prašičereje, reje drobnice in govedoreje. Gre za izpolnjevanje obveznosti, ki presegajo obvezne standarde (npr. zmanjšana gostota naselitve, reja z izpustom, boljša osvetlitev in preprečevanje vročinskega stresa pri prašičih, strokovno izvedena pašna reja pri govedu in drobnici) in podaljšujejo dolžino pašne sezone.</p>	

	<p>Vsi trije ukrepi (M10, M11 in M14) prispevajo k povečanju/ohranjanju pašne reje in s tem s tem k zmanjšanju emisij metana iz jam za gnojevko in iz gnojišč. Omenjeni ukrepi, predvsem M14, prispevajo prek boljšega počutja tudi k daljši življenjski dobi plemenskih živali, k zmanjšanju poginov, k boljši reprodukciji in h hitrejši rasti. S tem se zmanjšujejo emisije metana na enoto prirejenega mesa in mleka. Vsi trije ukrepi prispevajo prek spodbujanja pašne reje tudi k zmanjšanju rabe energije, ki se porabi za spravilo travniške krme (košnja, sušenje, transport in krmljenje).</p> <p>Gre za ukrep, ki ga je predvidel že Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP), nadaljevanje pa je predvideno tudi v NEPN.</p>
--	---

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	UREDBA (EU) št. 1305/2013 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Uredba o ukrepih kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, ekološko kmetovanje in plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. 16/16, 51/16, 84/16, 15/17, 63/17, 68/17, 5/18, 65/18, 81/18, 10/19, 76/19, 7/20, 61/20, 78/20, 26/21, 197/21 in 20/22)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN) Program razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	V letu 2021 so se zahteve, ki spodbujajo pašno rejo (KRA_OGRM, KRA_VARPP, KRA_CRED, KRA_PAST) v sklopu ukrepa M10, izvajale na 8.389 ha, ukrep M11 pa na 49.448 ha (podatki o vloženih zahtevkih). Ukrep M14 se je začel pri prašičih izvajati v letu 2014, pri govedu v letu 2016, pri drobnici pa v letu 2017. Leta 2021 je izplačila za izvajanje ukrepa v letu 2020 prejelo 255 prašičerejskih kmetij, 7.841 govedorejskih kmetij in 567 kmetij z rejo drobnice. V ukrep je bilo vključenih 45.414 glav velike živine (GVŽ) prašičev, 95.668 GVŽ goved in 4.161 GVŽ drobnice. Glede na predhodno leto, se je obseg izvajanja teh ukrepov nekoliko povečal.
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE	Izvajanje ukrepov Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP, M10), Ekološko kmetovanje (M11) in Dobrobit živali (M14, za prašiče, govedo in drobnico) se bo v letu 2022 nadaljevalo. Nadaljevanje pričakujemo tudi v letu 2023, s tem, da se bodo z uveljavitvijo Strateškega načrta Skupne kmetijske politike 2023–2027 operacije nekoliko spremenile.
PREDVIDENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Ocenjujemo, da ukrepi M10, M11 in M14 prek povečanja obsega pašne reje in prek boljšega počutja rejnih živali in s tem boljše učinkovitosti reje prispevajo zmanjšanju emisij metana. Šibka točka PRP 2014–2020 je premajhna ambicioznost na področju emisij metana iz prebavil rejnih živali. Gre za najpomembnejši vir toplogrednih plinov v sektorju kmetijstvo. V osnutku Strateškega načrta Skupne kmetijske politike 2023–2027 so predvideni ukrepi za zmanjševanje emisij metana iz prebavil goved, prašičev in drobnice. Predlagamo, da se pri uvrstitvi teh ukrepov vztraja tudi v nadaljnjem procesu dopolnjevanja in sprejemanja Strateškega načrta.

VIRI PODATKOV

- MKGP, Analiza podatkov o izvajanju Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 do 31. 12. 2021 (Vida Hočevar)

DATUM PRIPRAVE

22. april 2022

IZVAJANJE SKUPNEGA TEMELJNEGA REJSKEGA PROGRAMA ZA PASME GOVED IN DROBNICE

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razogljičenje / 3.1.1 Emisije in odvzemi TGP / Kmetijstvo / Preglednica 17	
UČINEK V SEKTORJU	kmetijstvo	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	metan (CH ₄), didušikov oksid (N ₂ O)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MKGP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☐ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Gre za naloge, ki se izvajajo v sklopu javne službe v živinoreji in vključujejo izvajalce po vsej Sloveniji. Aktivnosti so prvotno namenjene drugim ciljem (seleksijski napredek), prispevajo pa tudi k zmanjšanju emisij TGP. Gre za seleksijsko delo v smeri učinkovitejših živali, za katere so značilne tudi manjše emisije TGP. V okviru izvajanja rejskih programov deluje tudi informacijski sistem GOVEDO, ki nudi podporo rejcem krav molznic pri sprejemanju odločitev, ki vodijo k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov in zagotavlja informacije o stanju emisij na posameznih kmetijah. Naloga prispeva k doseganju kazalnika OP TGP, t.j. emisije toplogrednih plinov na kg prirejenega mleka. Gre za ukrep, ki ga je predvidel že Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP), nadaljevanje pa je predvideno tudi v NEPN.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Uredba (EU) 2016/1012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2016 o zootehniških in genealoških pogojih za rejo, trgovino s čistopasemskimi plemenskimi živalmi, hibridnimi plemenskimi prašiči in njihovim zadržnim materialom ter za njihov vstop v Unijo ter o spremembi Uredbe (EU) št. 652/2014, direktiv Sveta 89/608/EGS in 90/425/EGS ter razveljavitvi določenih aktov na področju reje živali („Uredba o reji živali“)
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21–odl. US, 123/21 in 44/22) Uredba o izvajanju uredbe (EU) o reji živali (Uradni list RS, št. 59/18)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	V letu 2021 so se naloge javne službe izvajale po programu. V okviru kontrole prireje mleka so bili pridobljeni podatki o plodnosti, mlečnosti in sestavi mleka za 78.134 molznic, ki predstavljajo približno 80 % vseh molznic v Sloveniji. Delo je potekalo na 3.007 kmetijah. Mesečne meritve na ravni posameznih molznic so bile sproti obdelane in rezultati poslani rejcem v nekaj dneh po opravljeni kontroli. Vsi rezultati so rejcem dostopni tudi prek spletne strani. V sklopu kontrole prireje mesa so se dnevni prirasti spremljali v 36 čredah, tehtanja so bila opravljena na 1.124 živalih.
DOSEŽENI UČINKI	Ukrep prispeva k zmanjšanju intenzivnosti emisij toplogrednih plinov (emisije na enoto prirejenega mleka). Pri kravah v kontroli prireje mleka je intenzivnost emisij za 7,8 % manjša kot na splošno (0,732 proti 0,789 kg CO ₂ ekv na kg mleka), pa tudi zmanjševanje intenzivnosti emisij je bilo po letu 2014 hitrejše kot na ravni države (- 7,2 % proti -5,7 %).

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE	V obdobju 2022–2023 se bo izvajanje rejskih programov nadaljevalo.
PREDVIDENI UČINKI	Predvidevamo, da se bo trend zmanjševanja intenzivnosti emisij nadaljeval.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Ni posebnih priporočil.

VIRI PODATKOV

- Rezultati kontrole prireje mleka in mesa, Slovenija, 2020, KIS
- CPZ Govedo, neobjavljeni predhodni podatki, 2022
- Emisijske evidence, KIS, 2021

DATUM PRIPRAVE

7. april 2022

